

RELACIO
COMPENDIOSA,
DE TOT LO QVE HA
PASSAT DESDE QVE LO EXER-
cit del Rey de Castella parti de Tarragona, y de la
senyalada victoria que lo senyor Mariscal de
la Motte ha guanyada a vista de la
ciutat de Lleyda.

AB LLICENCIA,

En Barcclona, per Pere Lacaualleria, a la Llibre-
teria, Any 1642.

IESVS, MARIA.

AVINT Y SET DE SETEMBRE LO SENYOR
Mariscal de la Motte tinguè auis
cert, q los exercits dels enemicis
gouernats per los Marquesos de
Torrecusso , de la Inojosa , y de
Mortara marchavan , y que se eren auansats al
Hoch del Pla, que es en lo Camp de Tarragona,
al peu de la montanya del coll de Cabra , ab de-
signe de passar per dit Coll per anar dret a Lley-
da, ahont lo Marques de Leganès auia de juntar-
se ab ells ab vn altre exercit , pera sitiar junts la
plaça.

Lo senyor Mariscal que estaua en Santa Colo-

ma, distant tres lleguas de dit Coll, donà orde a totas sas tropas de juntar-se ab diligencia en dit lloch de Santa Coloma totas, y arribaren als 22. a la matinada; y tenint auisos certos que los enemichs passauan lo Coll, sen anà ab son exercit al lloch de Rocafort: auent regonegut lo puesto a proposit per la conseruacio del Pais, y per incomodar los enemichs, arribà a las deu horas de la matinada, y tenint noticia que los enemichs auian posat foch a la vila de Sarreal, prenguè vn esquadro del Regiment de Terrail per anarlos a reconeixer, y feu acometre a sos batidors yn prenguè quinze, dels quals se sabè que tota sa auantguardia era passada, y que estauan en batalla mes enllà de vna gran rauina, que nos podia anar a ells q a la desfilada. Lo senyor Mariscal feu campar tot son exercit en dit Rocafort, y altra vegada anà sobre vna eminencia no molt lluny dels enemichs, de ahòt podia reconeixer sa marcha, y cāpamēt.

A 23. lo senyor Mariscal parti de dit Rocafort al alua ab 500. caualls, y altres tāts mosqueters, y sen anà dret a Sarreal, ahont trobà alguns enemichs, que foren tots morts, o presos; passà fins a la rauina, ahont y avia vn pont q los enemichs feyen guardar, los forsà a abandonarlo, y rechaçà als quel guardauan fins a son gros; tot lo die se passà ab escaramuças, ab que foren morts

mes

mes de vint dels enemichs, y vint y quatre presos: dels nostres lo senyor del Mont Ajudant de Camp, fonch ferit a la ma de vn tir de escarrabina, tres Cauallers tambe ferits, y vn pres.

A 24. dos horas antes del dia (essent aduertit per sos batidors, y per las espías, que tenia entre los enemichs, que auian marchat tota la nit, y q continuauen per lo cami dret de Lleyda) prēgue sa marcha per Ceruera, per anarlos costejant, y embià al senyor Comandador de Cambon Capità en lo Regiment de Merinuila ab 50. mestres pera costajarlos de mes prop, ab orde de tenir compte en no empenyarsel, y donarli continuas nouas, y embià vn Capità de son Regiment ab cinquanta mosqueters al castell de Arbeca, que es del Duch de Cardona, prou bo, y lloch à proposit per descubrir lo que farien los enemichs en la plana.

A 25. sabent lo senyor Mariscal que los enemichs continuauan sa marcha, segui tambe la sua dret à Bellpuig, que es vna Vila dins la plana de Vrgell, a vna llegua del cami ahont auian de passar los enemichs, y vn lloch prou à proposit per conseruar dita plana, y per ajudar a Lleyda ahont encara embià vn Regiment de infanteria Frācesa, y 100. mosqueters Catalans, y diner per pagar la guarnicio, y traualls.

Arribà à mitg die en dit Bellpuig, ahont sabè per

per sis presos que lo senyor de Càbon li embià, que los enemichs marchauan sempre, y que à la nit auian de campar en lo lloch de Bimbody; embià encara altres partits, y espías pera tenirne nouas mes certas.

A 26. tinguè avis que los enemichs se descubrian ab tota sa auantguardia prop lo lloch de les Borges. Prenguè al punt lo Regiment de Alez, y sen anà fins à Arbeca, que es à mitja llegua de les Borges, y auent regonegut los enemichs sen tornà al exercit, y embià al senyor Barò de Alez ab son Regiment per tentar de fer alguna cosa sobre los enemichs, lo que reisquè tant be, que essentse posat en emboscada, los derrotà 60. Mestres, y prenguè 18. y la major part dels bous, y moltons dels enemichs, y lo carro del bagatge del Marques de Torrecusso, que fonch ben descarregat; restà tota la nit en campanya, y donà de temps en temps nouas al senyor Mariscal del que feyan los enemichs, y que estauan campats à las Borges, ahont sejornaren lo 27. per aguardar sa artilleria, y retraguardia. Lo mateix die lo senyor Comandador de Cambon feu saber al senyor Mariscal, que auia desfets 40. caualls enemichs, dels quals lin embià 14. presos.

A 28. lo senyor Mariscal tinguè avis, que los enemichs dos horas antes del die auian comensat à mar-

à marchar per lo cami de Lleyda, lo quel obligà à embiar part de la Caualleria per seguirlos; pero marchauan tant serrats, que non poguè pendre ningú, feu auansat un partit, que li referí, que estauan campats à tir de canó de Lleyda.

A 29. parti à lalba ab lo senyor de Tetrail, y tota la Caualleria per regoneixer son campamèt, y auentlo vist, judicà no poder socorrer la plassa, sino era passant de l'altra part del riu: per aço prenguè lo cami de Balaguer, ahont y ha un pont, y donà orde à la infanteria, y restant del exercit de marcharhi ab diligencia, y cubrint desde ahont estaua la marcha de tot, embià dauant al senyor de Seguieres ajudant de Camp al Gouernador de Lleyda per auisar-lo de sa resolucio.

A 30. dormí ab lo exercit en dit Balaguer, y parti lo primer de Octubre per anar dret à la Ciutat de Lleyda, ahont tinguè avis, que sabent sa marcha los enemichs, se eran retirats al lloch de Torres de Segre, que es à dos lleguas mes auall de Lleyda.

A 2. tot lo nostre exercit passà dins la Ciutat per anar a Vilanoueta à ocupar lo puesto que los enemichs auian deixat; rendirense vuyt de sos Cauallers, y digueren que tenian gran necessitat de viures.

A 3. lo senyor Mariscal embià partits à la

A 4 guer-

guerra, que seren alguns presonets, y altres vin-
gueren a rendirse , dels quals sabè , que los ene-
michs aguardauan al Marques de Leganes , que
deuia juntarse ab ells per posar siti à la ciutat de
Lleyda.

A 4. sabè q los enemichs feyen trauallar per
refer son pont sobre lo riu de Segre , que essentse
trobat gros, tenian gran trauall de acabarlo , y
que los viures quels venien de Fraga no podian
passar que per algunes barcas.

Dit die embià al senyor Comte de Roches
Baritaud ab 400. Mestres de la part de Aytona,
ab orde de arribar tant prop com poguès de
Fraga , per tentar de pendre los comboys dels
viures que venian totas las nits als enemichs , y
per saber nouas certas del que feya lo Marques
de Legancs ; essent entre Lleyda , y Aytona en-
contrà sinquanta mestres dels enemichs , que for-
ren desfets , lo Capita , y quinse cauallers presos,
y cantitat de morts sobre lo lloch ; y lo senyor
de Roches judicant que estaua descubert per los
que se etan escapats, se retirà.

A 5. a la entrada de la nit lo senyor Mariscal
embià al senyor Baro de Alez a vn partit sobre
la esquerra dels enemichs, ahont desfeu doscents
caualls , ne prenguè sinquanta , y per lo manco
tants morts.

A 6.

A 6. lo senyor Mariscal sonch a la matinada
ab alguna caualleria a vista del camp dels ene-
michs , y emplea tot lo restant del dia a visitar
los camins per ahont podian passar , en cas vin-
guessen a atacarlo. Tinguè auis à la nit , que lo
Marques de Leganes marchaua per juntarse ab
los altres.

A 7. anà ell mateix de la part de Aytona per
saberne nouas , y vent que no encontrauan co-
sa, tornà ab diligencia a son exercit. No estiguè
vn quart de hora à la guarda auansada , que los
batidors li donaren auis , que los enemichs mar-
chauan en batalla per venir a ell ; ell mateix los
volguè regoncixer , y entre tant donà orde a to-
tas las tropas de pendre sas armas, y auia proue-
hit a tot de manera, que en poch temps lo exer-
cit sonch posat en batalla en los puestos que te-
nia elegits.

Despres que lo senyor Mariscal aguè ordenat
çò que las guardas auansadas auian de fer en sa
retirada, tornà al cos del exercit , y donà orde al
senyor Comte de Rossello de ferlo posar en or-
de de batalla sobre las eminencias que judicà
mes a proposit , lo que fonch fet ab tanta di-
ligencia , que lo canò , y lo demes fonch apun-
tats temps antes que los enemichs fossen arri-
bats; prenguè vn de sos batidors , que assegurà
al

al senyor Mariscal , que lo Marques de Leganes ab son exercit se era juntat ab los altres , que ell gouernaua tot , y que tots junts venian ab grans forces per combatrel: lo efecte que feu fonch animar nostras tropas. Donà la ala dreta al senyor de Terrail, y al senyor Comte de Rossello Sargento de Batallas, que era son die tota la infanteria de la auantguardia.

Nos pot veurer marehar vn exercit ab millor orde que feya lo enemich , que occupa encontinent las eminencias que los nostres no podian guardar , ahont foren incomodats de nostra artilleria, fins que la sua fonch en bateria.

En la dreta de nostra auantguardia estauan los Regiments de caualleria de Boissac, y de Aubaye, sustentats per Sant Simon, y gouernats per lo senyor de Aubaye ; en la esquerra lo Regiment de Terrail , sustentat per de Roches, y de Bussy de Veres , gouernats per lo senyor Comte de Roches; de infanteria los Regimèts de la Motte, Tonins, Rebè, Vaudy, Poctò, Liones, y Linqmars.

La pelea comensà a deu horas de mati , y per tota la noblesa de Espanya , y la caualleria dels Ordens sustentada per mes de dos mil cauallers, y 4000. homens de peu dels Regiments del Princep, y del Comte Duc , que acometeren los primers ab tal resolucion, y ab forças tant su-

periors

periora las nostras, que qualquier resistencia que poguès fer la caualleria de nostra dreta , fonch forçada, y al senyor de Terrail al primer encontre li romperen lo bras, y los enemichs passaren fins a la eminencia , ahont hi auia tres pessas de canò nostras, de que se feren mestres ; la ma esquerra fonch atacada ab lo mateix vigor, y en lo mateix temps, al primer choc fonch mort lo Comte de Roches; pero trobantsi lo senyor Mariscal, la feu sustentar per lo Regiment de Alez ab tanta promptitud , que los enemichs foren rechaçats furiosament. Entretant nostra infanteria fonch atacada per aquell gran gros de caualleria ; pero peleà ab tanta resolucion, que no obstant la gran força que feren los enemichs, los batallons restaren ferins, y mataren molts.

Vent lo senyor Mariscal la ala dreta en desorden, hi embià dos esquadròs de Magaloti per sustentar mentres fes auanser son Regiment de caualleria, que feya sis esquadrons , que feu donar desobre ab tal impetut , que los enemichs foren rechaçats fins dins son gros , y sens una eminencia , quels fonch fauorable a sa retirada , estauan enterament desfets, guanyaren los nostres una de las pessas de artilleria.

La pelea durà fins la nit , que los enemichs se retiraren sens fer rumor deixantnos mestres del

del camp de batalla , y de tots sos morts , que se
son trobats en numero de mes de quatre cents
gent de condicio , entre altres don Francisco Sans
Vehedor General de la caualleria dels Ordens de
Espanya , don Rodrigo de Herrera Comissari ge-
neral de dita caualleria , don Alonso de Lemos
Hoestinent general de la artilleria : mes de cinquâ-
ta presos de calitat , y molts altres Cauallers , y
soldats: es cert , que han perdut en esta ocasio mes
de quatre cents oficiais , tres cents Cauallers , y
mil homens de infanteria . Sos carros los seruiren
per aportarsen sos ferits , que estimaren mes sal-
uar que las municions , que llansaren totas , lo que
califica la condicio dels nafrats , y lo dany re-
but.

Los nostres hi han guanyats sis estandarts , y
quatre banderas , dels quals se embian al Rey dos
estandarts en broderia ; en lo hu esta sant Iau me
al mitg , y als quatre cantons las armas dels qua-
tre Ordens Santiago , Calatrua , Alcâtara , y Chris-
tus ; en l' altre la Creu de Santiago al mitg ab ar-
mas en broderia , y vna bandera , lo demes es ref-
rat en las vilas del Pais , auenthò axi desijat los po-
bles , y lo senyor Mariscal auenthi vingut be per
marca de tant gran combat .

Nosaltres auem perdut lo senyor Comte de
Roches , lo senyor de Boletieres ajudat de Camp ,
lo

lo senyor de Poan , Capità al Règiment de Ter-
rail ; lo senyor Beaufort Lloctinent de mestre de
Cap del Règiment del senyor Mariscal ; lo senyor
de Labatut Capità al Règiment de Tonens , lo
major del Règiment de Rossellò , tres , o quatre
lloctinentes de caualleria , y altres tants cornetas , o
Mariscals de allotjaments , y vuyt , o deu altres
oficiais de infanteria .

Ferits , lo senyor de Terrail lo bras romput , lo
senyor de Solanes ajudant de Camp la cuxa ro-
pudaslo senyor de Trauail voluntari de vn tir de
pistola al genoll ; lo senyor de Queyla fill del se-
nyor de Aubaye , y quinze , o vint altres oficiais
tambe ferits , cent sinquanta cauallers , o soldats
morts , y alguns tres cents de ferits ; presos lo Ba-
rò de Pujol Capità de caualleria , y lo senyor de
Neron Capità en lo Règiment de infanteria del
senyor Mariscal .

Lo senyor de Terrail no pot esser prou alabat
per lo que ha fet en esta ocasio , com tambe lo
senyor Comte de Rossellò Sargento de batallas ,
que estaua en son die , y que feu combatre las tro-
pas ab tota la vigilancia , y valor possible .
Lo senyor de Aubaye , los senyors de Vignoles ,
Dauiargue , y de Rueyla Capitans en son Règi-
ment ferien molt be . Lo senyor Barò de Alez feu
mirabilia ; axi mateix lo senyor Baltazard , y tots
los

los demes oficials de son Regiment; lo senyor de Marin gouernant lo Regiment de sant Simon, feu tot çò que podia fer vn home de reputacio, com tambe tots los oficials de dit Regiment; se ha de dir lo mateix del senyor de Chambault gouernant lo Regiment de Terrail, del senyor de S. Vicent Capità, y dels altres oficials de dit Regiment. Lo senyor de sant Germé gouernant lo Regiment de caualleria del senyor Mariscal seu cosas admirables, com tambe los senyors de Beaufort, Auteriuia, la Roqueta, Gaujac, Bissy, Montauban, de Rabat, y de Gauville Capitans, los senyors de Rius lloclinent, Fouquet corneta de la mestre de Camp, y tots los altres oficials de aquell cos; que nos pot prou estimar. Lo senyor Comanador de Simieux gouernant lo Regimèt de Magaloti, los senyors Barçs de Esprez, de Billy, y de Moudeuergue Capitans en dit Regiment si aportaren valentissimamente, com ho feren tambe lo senyor de Castellbrian, germa del senyor Comte de Roches, lo senyor de Chauron gouernant lo Regiment de Bussy de Veres. Los senyors de Brunard, y de Coudré Capitans en dit Regiment, y generalment tots los altres oficials de caualleria han fet molt be lo que deuinian.

Los

Los senyors de Catolier, de Trauail, de Petignau, de Iumel, y de Busquat voluntaris, estigueren sempre prop del senyor Mariscal, y ho feren molt be en esta occasio.

Los senyors de Solanes, de Aubigny, de Serguieres Ajudants de Camp feren molt be lo quess cocauia.

Es just que la infanteria tinga part desta honra, vist que no se n'es vista altra en ningun temps, que haja fet tant be, en particular los Regiments de la Motte, de Tonins, Rebe, Vaudy, Poeto, Liones, y Linqmars; nos pot prou alabar lo senyor de Chastelier Berlot mestre de Camp, lo senyor de Moutolacher, gouernant lo Regiment de la Motte. Lo senyor de Bais gouernant lo de Liones. Lo senyor de Champerou, gouernant Rebè. Lo senyor de Pedelmas, gouernant Tonins. Lo senyor des Romè germa del Capita de la guarda del senyor Mariscal, y Alferes de sa companyia de infanteria, q regia los infants perduts ho ha fet com home de valor, y es estat ferit de vna mosquetada, y de vn tir de pistola, y en general tots los altres Oficials. Nos deu olvidar al senyor de Veuvette Capita en lo Regiment de Sant Simon, y Mariscal general de allotjaments de la caualleria llaugera, lo qual feu son carrech ab molt valor, y prudencia.

Lo

Lo senyor Coudreaü Lloctinent de l'Artilleria serui admirablement, donant prouas de son valor, y gran experientia, imitantlo en tot los altres Oficials de l'Artilleria.

Lo senyor Miquel Lloctinent Coronel del Regiment de Barcelona fonsch ordenat ab cent homens dels seus per anar à escaramuçar ab los enemichs, çò que feu ab gran satisfactio, com tâbe don Joseph Dardera que vinguè à la pelea ab alguns Cauallers Catalans destacats del demes de la caualleria Catalana, que era del cos de reserva.

L A V S D E O.

Tiouces, Tindaris, Tous bos bous salsars, lo leu
duot de Châtela, le Camb, lo
leuilot de Montoliet, Bonetis, lo Regimenter
de la Motte, lo leuilot de Pais, Bonetis, lo de
Tiones, lo leuilot de Chambon, Bonetis, lo
Rœg, lo leuilot de Péguyas, Bonetis, lo
muis, lo leuilot de Rame, leuilot de Le Gaby, le
Gaudias del leuilot de Malicet, Aliet, de la com-
panys de lafutera, de Legia, los sultans, leuilot de
lo tis feit, com posse de valors, x la cossatet de
las molindres, q de au m de pifofas, q de
nous totes los sultans Oficials, Nos hem ouvidos si
leuilot de Aenacets Capita, q lo Regimenter de
Sant Simon, q Matalcas, leuilot q de sultans
de la caualleria llengua, lo daus ten lou critica
de mort avjor, q pifofas.

Lo